



*právní postavení osoby
v řízení o poz. úpravě,
jím náleží náhrada
od PF ČR*

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků v senátě složeném z předsedkyně Ivany Janů, soudce Vojena Güttlera a soudce zpravodaje Pavla Rychetského o ústavní stížnosti **Ing. Františka Hakla**, nar. 6. 12. 1960, bytem Pražská 1255/19, České Budějovice, právně zastoupeného JUDr. Ladislavem Dusilem, advokátem, se sídlem nám. Přemysla Otakara II. č. 123/26, 370 01 České Budějovice, proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství – Ústředního pozemkového úřadu zn. 49805/2003/H-7170 ze dne 9. 3. 2004, rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 9 Ca 107/2004-45 ze dne 28. 4. 2006 a rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 72/2006-93 ze dne 27. 5. 2009, za účasti **Městského soudu v Praze a Nejvyššího správního soudu** jako účastníka řízení, a **Ministerstva zemědělství – Ústředního pozemkového úřadu** se sídlem Těšnov 65/17, 117 05 Praha 1, jako vedlejšího účastníka řízení, t a k t o :

Ústavní stížnost se o d m í t á.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Návrhem došlým dne 25. srpna 2009 byla Ústavnímu soudu ve lhůtě určené ustanovením § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, splňujícím formální podmínky [zejména ustanovení § 30 odst. 1, § 34, § 72 odst. 1 písm. a), odst. 3, odst. 6, § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu], doručena ústavní stížnost proti citovanému rozhodnutí.

2. V ústavní stížnosti stěžovatel napadá shora uvedená rozhodnutí s námitkami, že jak správní úřad, tak soudy porušily čl. 36 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 a 90 Ústavy České republiky, protože při provádění komplexní pozemkové reformy zvýhodnily jinou osobu a nesprávně vyložily normu restitučního zákonodárství – zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o půdě“).

II.

3. Ústavní soud má k dispozici kopie napadených rozhodnutí, jakož i souladný, podrobný popis rozhodných skutečností v ústavní stížnosti, přesto považoval za nutné vyžádat si kompletní spis. Z uvedených pramenů se shodně podává následující: Otec stěžovatele (nar. 21. 1. 1933) se stal oprávněnou osobou, které nebylo lze vydat odňaté nemovitosti, a proto mu vzniklo právo vůči Pozemkovému fondu ČR na jiné pozemky. V roce 1999 požádal otec stěžovatele o vydání konkrétních náhradních pozemků v k.ú. Horní Chrášťany, obec Lhenice. V roce 2001 byla v katastrálním území, v němž bylo o náhradní pozemky požádáno, zahájena komplexní pozemková úprava. V jejím rámci byly stěžovatelem požadované pozemky navrženy do vlastnictví paní Janě Kapláňkové. Žádost Pozemkového fondu ČR, aby příslušný pozemkový úřad připravil vydání požadovaných náhradních pozemků otci stěžovatele, byla pozemkovému úřadu doručena až v r. 2003. Dne 5. 8. 2003 postoupil otec stěžovatele své nároky svému synovi – stěžovateli, a to na základě úplatné smlouvy s tím, že postupitel výslovně potvrdil, že při podpisu smlouvy od postupníka dojednanou úplatu obdržel.

4. Dne 22. 10. 2003 prvoinstanční správní orgán svým rozhodnutím pozemkovou úpravu schválil, neboť s předloženým návrhem pozemkových úprav vyslovilo souhlas 99% vlastníků výměry zahrnuté do komplexní pozemkové úpravy. Proti uvedenému rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, v němž správnímu orgánu mimo jiné vytýkal, že dostatečně nezohlednil fakt, že pozemky, které má od Pozemkového fondu po provedení pozemkové úpravy získat, jsou o poznání horší kvality, než pozemky původně požadované. Odvolací orgán odvolání zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil, přičemž podrobně zrekapituloval průběh komplexní pozemkové úpravy. Vyzdvihl, že pozemkový úřad nemohl v rámci pozemkové úpravy bezezbytku zohledňovat požadavky oprávněných osob, byť se o to alespoň rámcově snažil; určujícím byly požadavky a návrhy účastníků řízení, kterými ale nebyly oprávněné osoby (stěžovatelův otec), nýbrž Pozemkový fond. V době, kdy byla pozemkovému úřadu doručena žádost Pozemkového fondu, byly již pozemky navrženy do vlastnictví Janě Kapláňkové, a ta s dodatečnou úpravou návrhu komplexní pozemkové úpravy nesouhlasila, a proto nezbylo než námitky stěžovatelova otce odmítnout.

5. Dne 27. 4. 2004 napadl stěžovatel pravomocné rozhodnutí žalobou u správního soudu (Městského soudu v Praze) tvrdiv, že pozemkový úřad měl zohlednit i jeho účastenství ve správním řízení, neboť ze smyslu restitučních zákonů plyne, že i on jako oprávněná osoba byl dotčen ve svých právech, resp. právem chráněných zájmech ve vztahu k pozemkům, které jsou náhradou ve smyslu ustanovení § 11 odst. 2 zákona o půdě. Zopakoval, že pozemky, jejichž vlastníkem se má stát, jsou horší kvality a polohou pro něj méně výhodné, zatímco vůči paní Janě Kapláňkové byl návrh

komplexní pozemkové úpravy více než vstřícný. Městský soud v Praze se se stěžovatelovým názorem neztotožnil, naopak došel k závěru, že pozemkový úřad a provedená komplexní pozemková úprava sleduje jiné cíle a naplňuje jiný veřejný zájem, než Pozemkový fond a vydávání náhradních pozemků. Uzavřel, že správní orgány postupovaly v souladu se zákonem, stěžovatel nebyl z titulu oprávněné osoby účastníkem řízení o komplexní pozemkové úpravě, avšak stěžovatel měl právo, nesouhlasil-li s nabídkou Pozemkového fondu stran náhradního pozemku, požadovat finanční náhradu.

6. Stěžovatel podal dne 16. 3. 2006 u Okresního soudu v Prachaticích žalobu vůči Pozemkovému fondu o určení povinnosti uzavřít smlouvu o převodu náhradních pozemků. Nalézací soud žalobu rozsudkem č. j. 2 C 93/2006-92 ze dne 21. 7. 2006 zamítl, neboť shledal, že žalobce je toliko postupníkem, kterému ke dni rozhodování soudu uplynula lhůta k vydání náhradních pozemků. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel odvolání. V odvolacím řízení pak dne 9. 10. 2006 oznámil, že ke smlouvě o postoupení pohledávky (restitučních nároků) byl uzavřen dne 6. 8. 2003 dodatek o úplatě, kterou postupník (stěžovatel) nezaplatil, ač k tomu byl vyzván, a proto postupitel (otec stěžovatele) od smlouvy odstoupil, čímž byla od počátku zrušena. Na místo stěžovatele do řízení vstoupil jeho otec, originární nositel restitučního nároku. Odvolací soud pak usnesením č. j. 5 Co 2334/2006-128 ze dne 1. 12. 2006 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a vrátil mu věc k novému rozhodnutí.

7. Stěžovatel podal dne 26. 7. 2006 proti rozhodnutí Městského soudu v Praze kasační stížnost. Nejvyšší správní soud se neztotožnil s rozhodnutím Městského soudu v Praze v otázce, že stěžovatel po pozemkovém úřadu vlastně požadoval uspokojení restitučního nároku, ale zdůraznil, že to bylo právě věcné řešení komplexní pozemkové úpravy, které bylo napadeným rozhodnutím přijato, a v jehož důsledcích spařoval stěžovatel ztížení či znemožnění uspokojení svého restitučního nároku. Výrok však shledal správným, neboť stěžovatel nebyl nositelem původního restitučního nároku, resp. nalézal se v pozici postupníka, který se nemůže dovolávat smyslu a účelu restitučních zákonů; v tomto směru odkázal na nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/05. Uzavřel, že vzhledem k tomu, že stěžovatel odvíjel veškeré své námitky od tvrzené originárně restituční povahy svého nároku, jež Nejvyšší správní soud neuznal, jsou tím veškeré jeho námitky, včetně žalobních bodů, vyvrácené, a to i úvahy stran případného účastenství ve správním řízení. Ve vztahu k povaze pozemkových úprav rozvinul, že sledují nové uspořádání vlastnických práv k pozemkům tak, aby prostorovou a funkční úpravou, popř. scelením byla zabezpečena přístupnost pozemků všech jednotlivých vlastníků a současně vytvořeny podmínky pro racionální hospodaření. Posléze uvedené je třeba pak posuzovat nejen z hlediska jednotlivých vlastníků, ale též vzhledem k celku a ke všem vlastníkům; nelze je posuzovat jednotlivě a individuálně.

III.

8. Ústavní soud je dle čl. 83 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených

základních práv a svobod [srov. též ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Není součástí soustavy obecných soudů a není ani povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí; směřuje-li ústavní stížnost proti rozhodnutí obecných soudů, není proto samo o sobě významné, je-li namítána jeho věcná nesprávnost. Pravomoc Ústavního soudu je založena výlučně k přezkumu rozhodnutí z hlediska dodržení ústavněprávních principů, tj. zda v řízení (a posléze rozhodnutím v něm vydaným) nebyla dotčena ústavně zaručená práva účastníků, zda řízení bylo vedeno v souladu s těmito principy a zda lze řízení jako celek pokládat za spravedlivé.

9. Do rozhodovací činnosti obecných soudů je Ústavní soud zpravidla oprávněn zasáhnout pouze tehdy, došlo-li jejich pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byl stěžovatel účastníkem, k porušení jeho základních práv či svobod chráněných ústavním pořádkem České republiky. Obdobně bude soud chránit základní práva a svobody, pokud by došlo v rozhodnutí obecného soudu k procesnímu excesu, který by neměl toliko povahu běžného porušení podústavního práva - jehož náprava není úkolem Ústavního soudu - nýbrž toto vybočení by naopak mělo charakter zřejmého rozporu s principy spravedlnosti, zejména pak v důsledku extrémního nerespektování pravidel upravujících řízení (viz nález sp. zn. II. ÚS 198/07 ze dne 3. 5. 2007, nález sp. zn. I. ÚS 1671/08 ze dne 5. 11. 2008, nález sp. zn. IV. ÚS 323/05 ze dne 11. 7. 2006, nález sp. zn. I. ÚS 1126/07 ze dne 22. 11. 2007, nález sp. zn. I. ÚS 653/03 ze dne 12. 5. 2004, in <http://nalus.usoud.cz>).

10. Předně je zapotřebí zdůraznit, že rozhodnutí ve věci sp. zn. Pl. ÚS 6/05 ze dne 13. 12. 2005, vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 531/2005 Sb., je nejen stran svého výroku („Ustanovení § 13 odst. 6 a 7 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 253/2003 Sb., a čl. VI zákona č. 253/2003 Sb., pokud se týkají **oprávněných osob**, kterým vzniklo právo na jiný pozemek podle § 11 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 183/1993 Sb., a **jejich dědiců**, se zrušují dnem vyhlášení tohoto nálezu.“), ale taktéž stran svého odůvodnění závazné i pro samotný Ústavní soud.

11. Ústavní soud je toho názoru, že stěžovatel žalobou podanou k Městskému soudu v Praze brojil proti rozhodnutí pozemkového úřadu, aby zvrátil důsledky, v nichž spatřoval ztížení či znemožnění uspokojení „svého“ restitučního nároku. Městský soud v Praze správně došel k závěru, že pozemkový úřad a provedená komplexní pozemková úprava sleduje jiné cíle a jiný veřejný zájem, než je poskytování náhradních pozemků coby naplnění restitučního zákonodárství. V rámci komplexní pozemkové úpravy se „(...) ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech se k nim uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny.“ (viz ustanovení § 2 zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů). Z uvedeného plyne, že práva jednotlivých vlastníků (tedy osob, jejichž práva jsou přímo dotčena) mohou doznat změny; tím spíše se může jednat o práva, která jsou dotčena jen nepřímě. Smysl a účel pozemkové úpravy se míjí s naplněním smyslu a účelu restitučních zákonů. Jakkoli byl Pozemkový fond „zatížen“ povinností vypořádat restituční nárok

stěžovatele, jeho postavení jako vlastníka nemohlo být favorizováno před ostatními účastníky řízení o pozemkové úpravě. Jinou otázkou je, zda Pozemkový fond svá vlastnická práva vykonával tak, jak k tomu byl povinen. Porušení těchto povinností však nemůže – z povahy věci – založit právo stěžovatele na změnu rozhodnutí pozemkového úřadu. Obecně proto stěžovatel nemohl relevantně – s nadějí na úspěch ve věci – namítat, že rozhodnutí správního orgánu bylo stíženo vadou, protože pozemky, jejichž vlastníkem se měl stát, byly horší kvality a polohou pro něj méně výhodné.

12. Posoudil-li Nejvyšší správní soud domnělé účastenství stěžovatele ve světle závěrů rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/05, pak nevykročil mimo meze očekávatelného rozhodnutí. V této souvislosti je nutné znovu připomenout okolnosti odstoupení od smlouvy o postoupení pohledávky (viz bod 6 shora) – kvůli této skutečnosti, i kdyby snad Ústavní soud došel k jinému závěru, by se případným zrušujícím rozhodnutím Ústavního soudu na právním postavení stěžovatele ničeho nezměnilo a nemohlo by mu přivodit ve věci příznivější rozhodnutí. Jestliže by tedy realizací procesního oprávnění nedošlo k příznivějšímu rozhodnutí, bylo by vyhovění ústavní stížnosti a zrušení rozhodnutí obecného soudu jen nepřípustným formalismem, který je Ústavnímu soudu zapovězen (usnesení sp. zn. I. ÚS 1919/08 ze dne 12. 8. 2008, U 10/50 SbNU 451, in <http://nalus.usoud.cz>).

13. Stěžovatel spolu s ústavní stížností podal návrh na odložení vykonatelnosti napadených rozhodnutí. Z akcesority tohoto návrhu vyplývá, že jej stíhá osud ústavní stížnosti.

IV.

14. Protože Ústavní soud neshledal porušení ústavně zaručených práv a svobod, rozhodl o návrhu mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, tak, že návrh jako zjevně neopodstatněný odmítl.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 8. února 2011

Ivana Janů v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení :
Jitka Chmelová

